

POSTĘPOWANIE KARNE (SZP) CZYNNOŚCI PROCESOWE

mgr Michał Basa

Katedra Postępowania Karnego WPAA Uwrocław

DEFINICJA

Czynnością procesową jest zachowanie się uczestnika procesu wywołujące skutki przewidziane przez prawo procesowe.

1. **Czynności rozpoznawcze** – badanie i rozstrzygnięcie określonych kwestii,
2. **Czynności wykonawcze** – zmierzają do wykonania decyzji procesowej

PODZIAŁ

Czynności procesowe **Oświadczenia procesowe** – wyraża treść intelektualną uczestnika procesu (postanowienie)

Czynności realne – stwarzanie lub zmiana sytuacji faktycznych (przeszukanie)

Spostrzeżenia – percepcje wrażeń zmysłowych (np. oględziny)

Oświadczenia procesowe

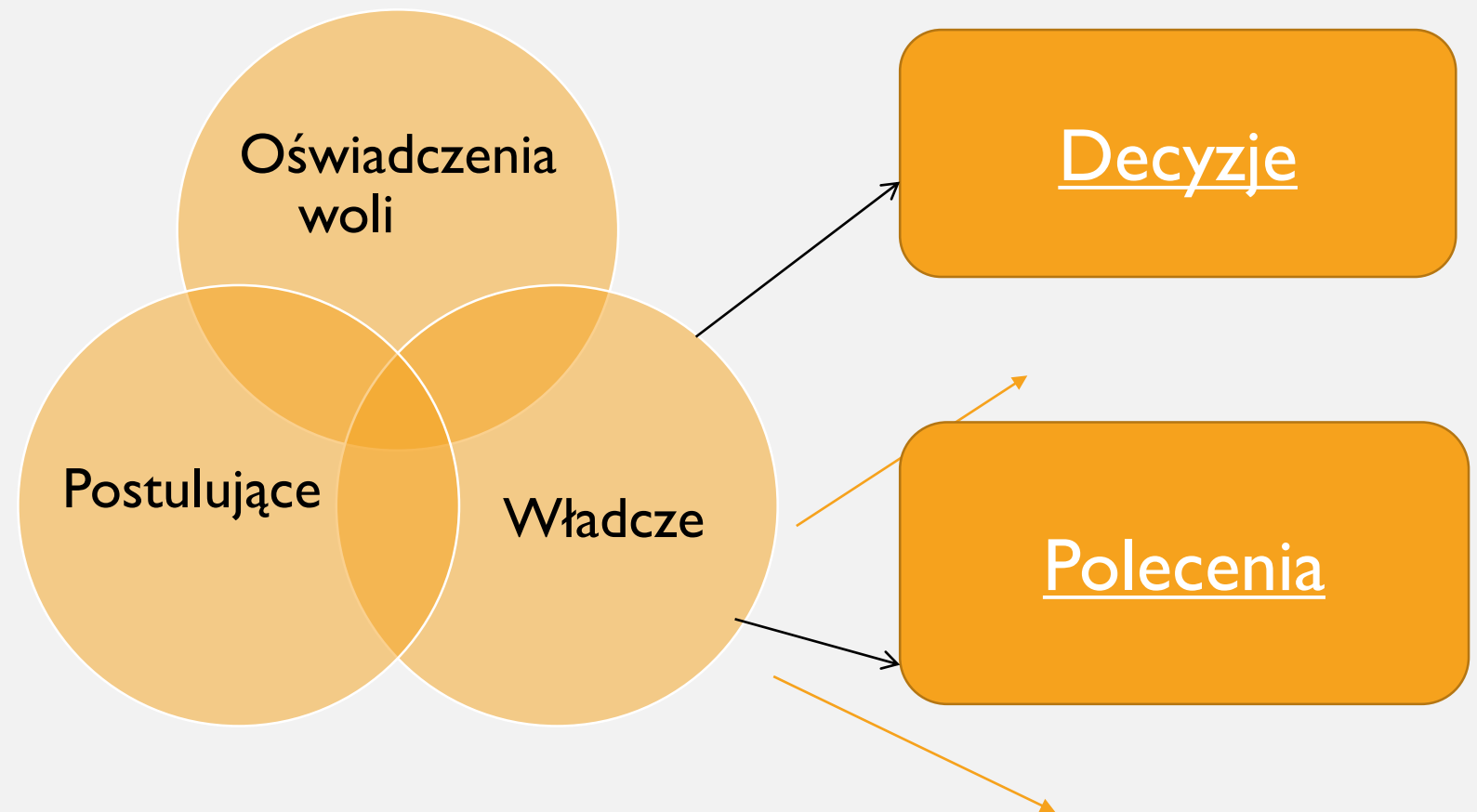
Oświadczenia
wiedzy

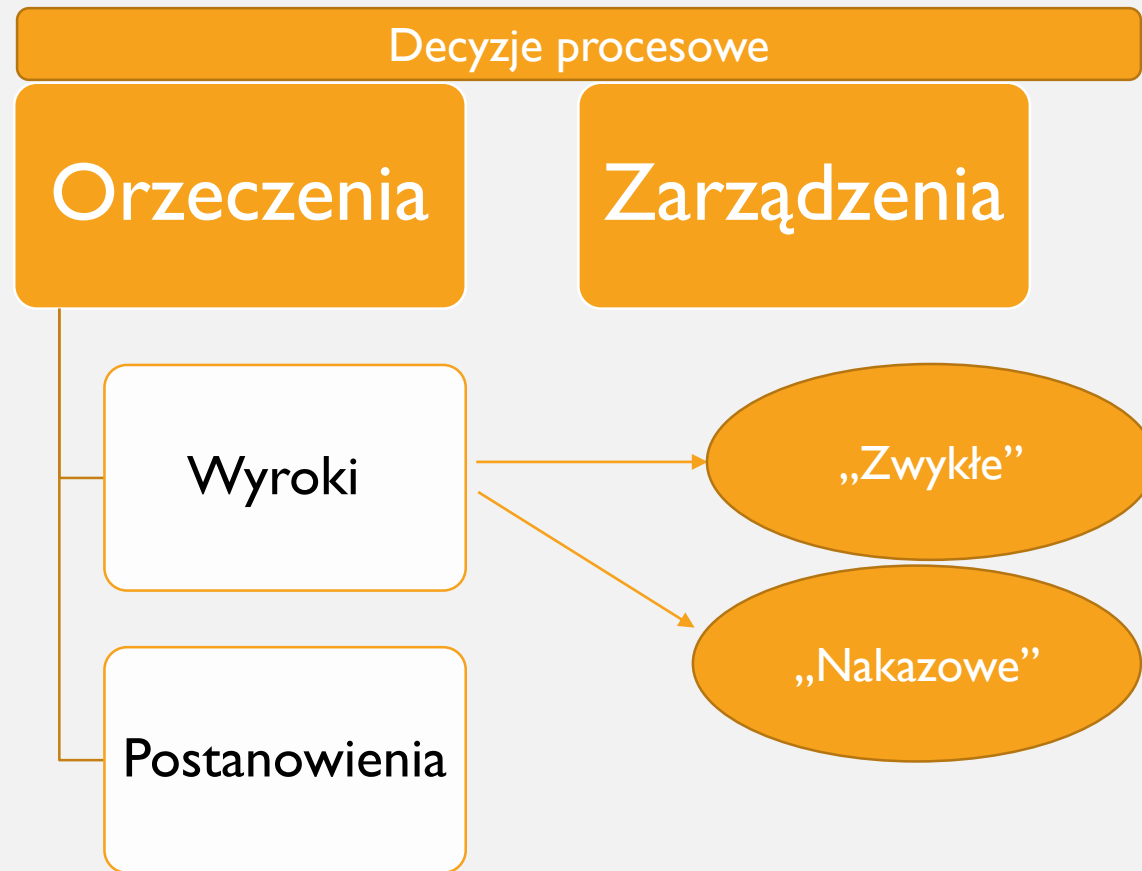
Oświadczenia
woli

Czynności procesowe:

Uczestników i stron postępowania – np. zażalenie świadka na postanowienia o ukaraniu karą porządkową, apelacja prokuratora

Organów postępowania – np. zwrócenie uwagi na fakt notoryjny, wydanie i ogłoszenie wyroku

Wyraźne – np. pisemne oświadczenie o wstąpieniu do postępowania w charakterze oskarżyciela posiłkowego ubocznego

Konkludentne – komunikacja przez samo zachowanie – np. niezabranie głosu przez pokrzywdzonego podczas posiedzenia w trybie art. 343 k.p.k.

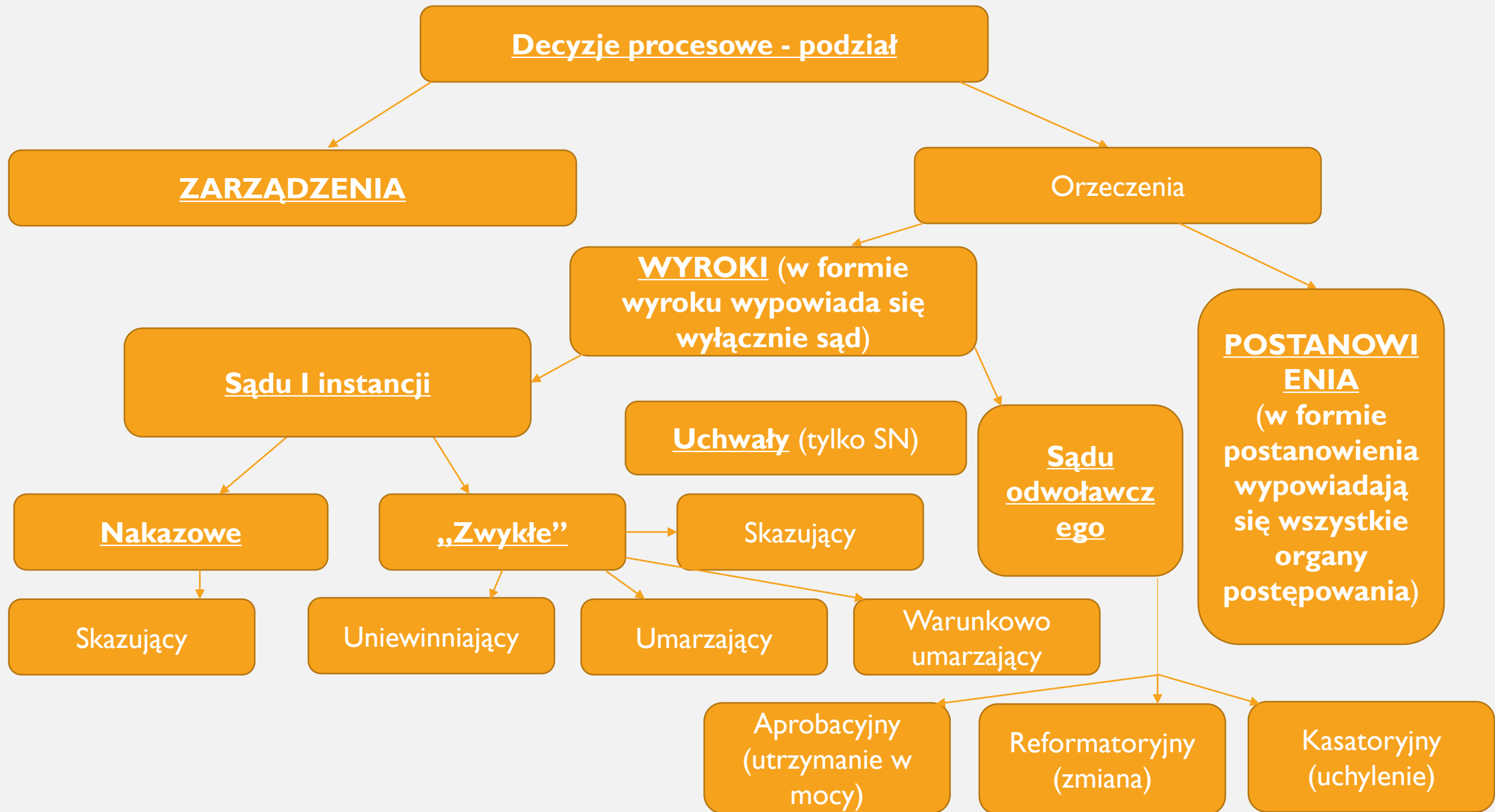

PRZESŁANKI PRAWIDŁOWOŚCI CZYNNOŚCI PROECSOWYCH

- Zachodzą pozytywne przesłanki dokonania czynności

- Uczestnik procesu ma zdolność do dokonywania czynności procesowych i może skutecznie składać oświadczenia procesowe (np. ubezwłasnowolniony pokrzywdzony)

- Przestrzegane są warunki modalne czynności procesowej (czas, miejsce, kompetencja, przy spełnieniu ustawowych warunków)

KONSEKWENCJE NARUSZENIA WARUNKÓW NIEWADLIWOŚCI CZYNNOŚCI PROCESOWYCH

Konsekwencja
naruszenia
warunków
niewadliwości
czynności
procesowej

nieważność

Bezzasadność

Niedopuszczalność

Wadliwość

Bezskuteczność

NIEWAŻNOŚĆ

- Najpoważniejsze następstwo wadliwości orzeczenia, obecnie k.p.k. go nie zna,
- „(...) projekt używa słowa „unieważnia”, nie zaś „uchyla”, ze względu na to, że w tym przypadku wyrok unieważniony, jako niebyły z mocy samego prawa, nie może dla nikogo żadnych skutków pociągnąć, a więc po takim unieważnieniu sądzi od początku I instancja (...) tak, jakby unieważnionego wyroku w ogóle nie było- pozostaje *tabula rasa*.”
- *Komisja Kodyfikacyjna Rzeczypospolitej Polskiej, Sekcja Postępowania Karnego, Tom II, Zeszyt II, Projekt ustawy..., s. 616-617.*

BEZSKUTECZNOŚĆ

- Bezskuteczność prawna, a nie faktyczna,
- Wynika z przepisu ustawy, ale niekoniecznie ustawa musi posługiwać się wyrażeniem bezskuteczny, choć nierzadko tak jest:
- **Art. 42. [Postępowanie w przedmiocie wyłączenia]**
- § 3. Sędzia, co do którego zgłoszono wniosek o wyłączenie na podstawie art. 41, może złożyć do akt stosowne oświadczenie na piśmie. Wniosek rozpoznaje się niezwłocznie. Z chwilą wyłączenia sędziego czynności procesowe dokonane z jego udziałem po złożeniu wniosku stają się bezskuteczne.
- **Art. 120. [Uzupełnienie braków formalnych]**
- § 1. Jeżeli pismo nie odpowiada wymaganiom formalnym, przewidzianym w art. 119 lub w przepisach szczególnych, a brak jest tego rodzaju, że pismo nie może otrzymać biegu, albo brak polega na niezłożeniu należytych opłat lub upoważnienia do podjęcia czynności procesowej, wzywa się osobę, od której pismo pochodzi, do usunięcia braku w terminie 7 dni.
- § 2. **W razie uzupełnienia braku w terminie, pismo wywołuje skutki od dnia jego wniesienia. W razie nieuzupełnienia braku w terminie, pismo uznaje się za bezskuteczne, o czym należy pouczyć przy doręczeniu wezwania.**

BEZSKUTECZNOŚĆ

- **Art. 122. [Termin zawity]**
- § 1. Czynność procesowa dokonana po upływie terminu zawitego jest bezskuteczna.
- § 2. Zawite są terminy do wnoszenia środków zaskarżenia oraz inne, które ustawa za zawite uznaje.

Art. 234. [Czynności prawne z udziałem rzeczy zatrzymanych]

Rozporządzenia przedmiotem dokonane po jego odebraniu lub zabezpieczeniu są bezskuteczne w stosunku do Skarbu Państwa.

•

NIEDOPUSZCZALNOŚĆ

- Występuje, gdy czynność przeprowadzono pomimo braku jej ustawowych warunków – jest to wada oceniana *ex ante*, czyli przed dokonaniem czynności – w razie jej dokonania powstaje przyczyna odwoławcza
- **Art. 12. [Ściganie na wniosek pokrzywdzonego]****§ 1.** W sprawach o przestępstwa ścigane na wniosek postępowanie z chwilą złożenia wniosku toczy się z urzędu. Organ ścigania poucza osobę uprawnioną do złożenia wniosku o przysługującym jej uprawnieniu.
- **§ 2.** W razie złożenia wniosku o ściganie niektórych tylko sprawców obowiązek ścigania obejmuje również inne osoby, których czyny pozostają w ścisłym związku z czynem osoby wskazanej we wniosku, o czym należy uprzedzić składającego wniosek. Przepisu tego nie stosuje się do najbliższych osoby składającej wniosek.
- **§ 3.** Wniosek może być cofnięty w postępowaniu przygotowawczym za zgodą prokuratora, a w postępowaniu sądowym za zgodą sądu - do rozpoczęcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej. **Ponowne złożenie wniosku jest niedopuszczalne.**

NIEDOPUSZCZALNOŚĆ

- **Art. 168a. [Wykorzystanie dowodu uzyskanego za pomocą czynu zabronionego]**
- Dowodu nie można uznać za niedopuszczalny wyłącznie na tej podstawie, że został uzyskany z naruszeniem przepisów postępowania lub za pomocą czynu zabronionego, o którym mowa w art. 1 § 1 Kodeksu karnego, chyba że dowód został uzyskany w związku z pełnieniem przez funkcjonariusza publicznego obowiązków służbowych, w wyniku: zabójstwa, umyślnego spowodowania uszczerbku na zdrowiu lub pozbawienia wolności.
- **Art. 170. [Przesłanki oddalenia wniosku dowodowego, forma, konsekwencje]**
- **§ 1.** Oddala się wniosek dowodowy, jeżeli:
- 1)przeprowadzenie dowodu jest niedopuszczalne;
-

WADLIWOŚĆ

Czynność jest wadliwa, gdy w toku postępowania popełniono uchybienie, które mogło mieć wpływ na jej treść (*error procedendi*) lub sama decyzja jest obciążona takim uchybieniem (*error decidendi*)

Wadliwość nierzadko jest konsekwencją innych przesłanek prawidłowości czynności (np. przeprowadzenie czynności pomimo jej niedopuszczalności)

BEZZASADNOŚĆ

Zaprzeczenie
zasadności czynności
procesowej

Bezzasadność to skutek
oceny merytorycznej,
np. odpowiedzi na
pytanie, czy ma sens
słuchanie świadka, który
nie wie nic o sprawie,
ale zezna o tym, że
oskarżony jest dobrym
człowiekiem

WYMOGI FORMALNE PISMA PROCESOWEGO

- Pismo procesowe powinno zawierać:
- 1)oznaczenie organu, do którego jest skierowane, oraz sprawy, której dotyczy;
- 2) ²⁸oznaczenie oraz adres wnoszącego pismo, a także - w pierwszym piśmie złożonym w sprawie - numer telefonu, telefaksu i adres poczty elektronicznej lub oświadczenie o ich nieposiadaniu;
- 3)treść wniosku lub oświadczenia, w miarę potrzeby z uzasadnieniem;
- 4)datę i podpis składającego pismo.
- **§ 2.** Za osobę, która nie może się podpisać, pismo podpisuje osoba przez nią upoważniona, ze wskazaniem przyczyny złożenia swego podpisu.
-

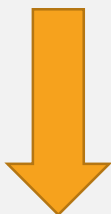
UZUPEŁNIENIE BRAKÓW FORMALNYCH

- **Art. 120. [Uzupełnienie braków formalnych]**
- **§ 1.** ²⁹ Jeżeli pismo nie odpowiada wymaganiom formalnym, przewidzianym w art. 119 lub w przepisach szczególnych, a brak jest tego rodzaju, że pismo nie może otrzymać biegu, albo brak polega na niezłożeniu należytych opłat lub upoważnienia do podjęcia czynności procesowej, wzywa się osobę, która wniosła pismo, do usunięcia braku w terminie 7 dni.
- **§ 2.** W razie uzupełnienia braku w terminie, pismo wywołuje skutki od dnia jego wniesienia. W razie nieuzupełnienia braku w terminie, pismo uznaje się za bezskuteczne, o czym należy pouczyć przy doręczeniu wezwania.
- **§ 3.** W postępowaniu przed sądem zarządzenia w sprawach, o których mowa w § 1 i 2, może wydać także referendarz sądowy.

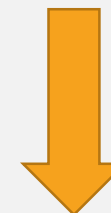

- I. Co do zasady gdy pismo nie odpowiada warunkom z art. 119 k.p.k. organ wzywa do uzupełnienia takiego braku, osobę od której pismo pochodzi, aby usunęła brak w terminie 7 dni.

UZUPEŁNIENIE BRAKU:

→ Pismo wywołuje skutki od dnia wniesienia,

BRAK UZUPEŁNIENIA BRAKU:

→ PISMO UZNAJE SIĘ ZA BEZSKUTECZNE

PRZYCZYNY WEZWANIA DO USUNIĘCIA BRAKÓW

1. PISMO NIE SPEŁNIA WYMOGÓW FORMALNYCH Z ART. 119 [§ 2](#) k.p.k. → ale tylko wówczas, gdy brak ten powoduje, że nie pismo nie może otrzymać właściwego biegu,
2. Nie dokonano stosownych opłat,
3. Nie dołączono upoważnienie do podjęcia czynności procesowej.

Tryb przewidziany w art. 120 § 1 KPK nie ma zastosowania **do publicznego aktu oskarżenia**, który – w wypadku stwierdzenia jego braków formalnych – podlega zwrotowi oskarżycielowi publicznemu w celu ich usunięcia w terminie 7 dni ([art. 337 § 1](#) KPK).

BRAKI, POWODUJĄCE , ŻE PISMO NIE MOŻE UZYSKAĆ DALSZEGO BIEGU:

- Nie każdy brak formalny pisma może skutkować wezwaniem osoby je wnoszącej do jego usunięcia, ale może to **nastąpić tylko wówczas, gdy brak jest tego rodzaju, że pismu nie można nadać właściwego biegu** (J. Skorupka (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Wyd. 3. Warszawa 2018)
- Przykłady:
 1. Z treści pisma nie wynika, czego ono dotyczy i jaki jest wniosek osoby je składającej.
 2. Brak oznaczenia pisma (np. brak sygnatury)- nie musi powodować automatycznie wzywania do uzupełnienia braków- w sytuacji, w której z treści pisma to wynika = wtedy brak nie będzie uzasadniał wezwania do uzupełnienia braków,
 3. Brak oznaczenia organu → jeżeli pismo było nadesłane pocztą i trafiło do właściwego organu, to nie może to powodować wzywania tej osoby do usunięcia braku poprzez wskazanie organu.

BRAKI FORMALNE W ORZECZNICTWIE SĄDOWYM → PRZYKŁADY, GDY JEST KONIECZNE WZYWANIE DO UZUPEŁNIENIA

1. *Brak uzasadnienia pisma obrońcy z urzędu informującego sąd o niestwierdzeniu podstaw do złożenia wniosku o wznowienie postępowania;*
2. *brak wskazania we wniosku o wznowienie postępowania orzeczeń, o których mowa w art. 540 § 1 pkt 1 w zw. z art. 541 § 2 KPK ;*
3. *niesporządzenie i niepodpisanie pisma przez adwokata, gdy ustawa tego wymaga (tzw. przymus adwokacko-radcowski),*
4. *brak we wniosku dowodowym wskazania okoliczności, które mają być udowodnione ;*
5. *podpisanie przez pracownika sekretariatu, zamiast prokuratora, wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku*

CHARAKTER TERMINU Z ART. 120 K.P.K.

- W doktrynie wskazuje się, że termin 7-dniowy do usunięcia braków pisma nie ma charakteru terminu **zawitego**;
- **Oznacza to, że w razie nieuzupełnienia braku w terminie 7 dniowym, termin ten nie może być przywrócony, na mocy art. 126 § 1 k.p.k.(zasady przywracania terminu).**
- *Uzupełnienie braku pisma **po upływie tego terminu** nie powoduje skuteczności pisma od dnia jego wniesienia. Możliwe jest jedynie ponowne jego wniesienie, o ile nie upłynął termin przewidziany do wykonania danej czynności procesowej (J. Skorupka (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Wyd. 3. Warszawa 2018)*
- **Nieuzupełnienie braku: zostaje wydane zarządzenie o bezskuteczności wniesionego pisma;**
- **Uzupełnienie braku → wywołuje skutki od dnia wniesienia (nie jest potrzebne wydanie żadnej decyzji procesowej w tym zakresie).**

PODSTAWA ORZECZENIA

- **Art. 92. [Podstawa faktyczna orzeczenia]**
- Podstawę orzeczenia może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych w postępowaniu, mających znaczenie dla rozstrzygnięcia.
- **Art. 410. [Podstawa faktyczna wyrokowania]** Podstawę wyroku może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej

PODSTAWA ORZECZENIA

- *1. Norma art. 92 k.p.k. (czy też art. 410 k.p.k.) zobowiązuje organy procesowe do uwzględniania przy orzekaniu całokształtu mających znaczenie dla rozstrzygnięcia okoliczności. Nie oznacza to, że podstawą rozstrzygnięcia muszą być wszystkie dowody zgromadzone w sprawie. Jeśli w sprawie występują dowody o jednoznacznie przeciwstawnej wymowie, to wszystkie one nie mogą stać się podstawą ustaleń faktycznych. Podstawą tą siłą rzeczy może być tylko jedna ich grupa, ta, która w sposób spójny i jednoznaczny wskazuje na zaistnienie określonych faktów istotnych dla orzekania.*
- *2. Obowiązkiem sądu, aby pozostać w zgodzie z normą wynikającą z art. 92 k.p.k. i art. 410 k.p.k., jest dostrzeżenie w toku narady nad orzeczeniem wszystkich, także przeciwstawnych, dowodów, przeanalizowanie ich w zgodzie z regułami art. 7 k.p.k. i podjęcie umotywowanej decyzji co do wiarygodności jednych i niewiarygodności (bądź braku przydatności dla orzekania) drugih.*
- *II AKa 494/14, „Całokształt okoliczności ujawnionych w postępowaniu” jako podstawa rozstrzygnięcia. - Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie LEX nr 2061770 - wyrok z dnia 27 stycznia 2016 r.*

POSTANOWIENIE

- → podstawowa forma wypowiedzi organu postępowania w kwestii incydentalnej i w kwestii zasadniczej, niewymagającej wydania wyroku,
- → co do zasady obligatoryjnie uzasadniane
- **Art. 93.**
- **[Postanowienia, zarządzenia, polecenia]**
- **§ 1. Jeżeli ustawa nie wymaga wydania wyroku**, sąd wydaje postanowienie.
- **§ 2.** W kwestiach niewymagających postanowienia prezes sądu, przewodniczący wydziału, przewodniczący składu orzekającego albo upoważniony sędzia wydają zarządzenia.
- **§ 3.** W postępowaniu przygotowawczym postanowienia i zarządzenia wydaje prokurator oraz inny uprawniony organ, a sąd - w wypadkach przewidzianych w ustawie.
- **§ 4.** W wypadkach określonych w ustawie sąd oraz prokurator wydają polecenia Policji lub innym organom.

•

TREŚĆ POSTANOWIENIA

- **Art. 94. [Postanowienia, zarządzenia – treść]**
- **§ 1.** Postanowienie powinno zawierać:
 - 1) oznaczenie organu oraz osoby lub osób, wydających postanowienie → *np. Sąd Rejonowy w Zbąszynku w II Wydziale Karnym w składzie: [...]*
 - 2) datę wydania postanowienia → *np. dnia 12 czerwca 2018 r.*
 - 3) wskazanie sprawy oraz kwestii, której postanowienie dotyczy → *np. z urzędu w przedmiocie umorzenia postępowania*
 - 4) rozstrzygnięcie z podaniem podstawy prawnej → *np. na podstawie art. 17 par. 1 pkt. 3 k.p.k. umarza postępowanie przeciwko Janowi Kowskiemu oskarżonemu o czyn z art. 278 par. 1 k.k.*
 - 5) uzasadnienie, chyba że ustawa zwalnia od tego wymagania.
- **§ 2.** Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do zarządzeń.

UZASADNIENIE POSTANOWIENIA

- **Art. 98. [Postanowienie – uzasadnienie]**
- § 1. Uzasadnienie postanowienia sporządza się na piśmie wraz z samym postanowieniem.
- § 2. W sprawie zawilej lub z innych ważnych przyczyn można odroczyć sporządzenie uzasadnienia postanowienia na czas do 7 dni.
- § 3. Nie wymaga uzasadnienia dopuszczenie dowodu, jak również uwzględnienie wniosku, któremu inna strona nie sprzeciwiła się, chyba że orzeczenie podlega zaskarżeniu.

UZASADNIENIE POSTANOWIENIA

- *I. Choć przepisy art. 94 § 1 pkt 5 oraz art. 98 § 1 k.p.k., normujące wydawanie postanowień, nie określają precyzyjnie warunków, którym powinno odpowiadać uzasadnienie takiego orzeczenia, to z istoty uzasadnienia wynika, iż powinno ono wskazywać wszystkie istotne przesłanki, którymi kierował się organ je wydający, a więc - co do zasady - zawierać elementy określone w art. 424 § 1 k.p.k.*
- **IV KK 153/16, Uzasadnienie postanowienia. Przesłanki umieszczenia niepoczytalnego sprawcy w zakładzie psychiatrycznym. - Postanowienie Sądu Najwyższego LEX nr 2045339 - postanowienie z dnia 25 maja 2016 r.**

FORUM WYDANIA ORZECZENIA I ZARZĄDZENIA

- **Art. 95. [Orzekanie na rozprawie, orzekanie na posiedzeniu]**
- § 1. Sąd orzeka na rozprawie w wypadkach wskazanych w ustawie, a w innych - na posiedzeniu. Orzeczenia wydawane na posiedzeniu mogą zapadać również na rozprawie.
- § 2. Referendarz sądowy wydaje postanowienia na posiedzeniu.
- Wyrok wydaje się co do zasady po przeprowadzeniu rozprawy. Jednakże wyroki wydawane w trybach konsensualnych są wydawane na tzw. posiedzeniach wyrokowych (art. 338a k.p.k. w zw. z art. 343a k.p.k., art. 335 par. 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 343 k.p.k.).

POSTANOWIENIE Z ART. 4 K.K.

- **Art. 95aa. ¹⁹ [Orzekanie w przypadku ustawowego złagodzenia kary]**
- **§ 1.** W sprawach wskazanych w [art. 4 § 2-4](#) Kodeksu karnego orzeka na posiedzeniu sąd, który wydał wyrok w pierwszej instancji.
- **§ 2.** Przy orzekaniu sąd bierze pod uwagę czyn objęty wyrokiem i przypisany sprawcy na podstawie ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę tego wyroku.
- **§ 3.** Na postanowienie przysługuje zażalenie.

ZAGADNIENIE JAWNOŚCI POSIEDZENIA

- → na gruncie k.p.k. funkcjonuje zasada „tajności posiedzeń” i „jawności rozpraw” – jawność posiedzenia i wyłączenie jawności rozprawy należą do wyjątków
- **Art. 95b. [Zasada tajności posiedzeń]**
- § 1. Posiedzenie odbywa się z wyłączeniem jawności, chyba że ustawa stanowi inaczej albo prezes sądu lub sąd zarządzi inaczej.
- § 2. Jawne są posiedzenia, o których mowa w art. 339 § 3 pkt 1, 2 i 5, art. 340, art. 341, art. 343 § 5, art. 343a, art. 603, art. 607l § 1, art. 607s § 3, art. 611c § 4 i art. 611ti § 1.
- § 3. Do posiedzeń, które odbywają się jawnie, przepisy rozdziału 42 stosuje się odpowiednio.

•

POSIEDZENIA JAWNE

- art. 339 § 3 pkt 1, 2 i 5 – posiedzenie w ramach „oddania pod sąd” w przedmiocie umorzenia postępowania z powodu oczywistego braku faktycznych podstaw oskarżenia, wystąpienia negatywnej przesłanki procesowej z art. 17 par. 1 pkt 2 – 11 k.p.k., zawieszenia postępowania
- art. 340 – umorzenie postępowania na posiedzeniu i orzeczenie przepadku,
- art. 341 – warunkowe umorzenie postępowania,
- art. 343 § 5 – skazanie w trybie z art. 335 k.p.k. (dobrowolne poddanie się karze – posiedzenie wyrokowe),
- art. 343a – skazanie w trybie z art. 338a k.p.k. – posiedzenie wyrokowe,
- art. 603 – posiedzenie w przedmiocie ekstradycji biernej

POSIEDZENIA JAWNE

- art. 607l § 1 – posiedzenie w przedmiocie wydania osoby ściganej na podstawie ENA,
- art. 607s § 3 – posiedzenie w przedmiocie odmowy przekazania na podstawie ENA,
- art. 61lc § 4 – posiedzenie w przedmiocie określenia kwalifikacji prawnej i kary orzeczenia przejętego do wykonania,
- art. 61lti § 1 – posiedzenie w przedmiocie wniosku państwo członkowskiego UE o wykonanie kary pozbawienia wolności

UDZIAŁ STRON I INNYCH PODMIOTÓW W POSIEDZENIU

- **Art. 96. ²¹ [Posiedzenie – zasady udziału stron]**
- **§ 1. Strony oraz osoby niebędące stronami, jeżeli wykażą interes prawny w rozstrzygnięciu, mają prawo wziąć udział w posiedzeniu wówczas, gdy ustawa tak stanowi, chyba że ich udział jest obowiązkowy.** Przepis art. 45 l stosuje się odpowiednio.
- **§ 2. W pozostałych wypadkach nie zawiadamia się ich o posiedzeniu, a mogą wziąć w nim udział, jeżeli się stawia,** chyba że ustawa stanowi inaczej.

UDZIAŁ STRON I INNYCH PODMIOTÓW W POSIEDZENIU

- V KZ 67/13, Pozycja prokuratora w postępowaniu karnym a udział prokuratora w posiedzeniach sądu. Uprawnienie do wzięcia udziału w posiedzeniu. - Postanowienie Sądu Najwyższego LEX nr 1365527 - postanowienie z dnia 18 września 2013 r.
- **Prokurator nie ma "generalnego" uprawnienia do udziału w posiedzeniach sądu, ale traktowany jest - zgodnie z zasadą równości broni - tak samo jak inni uczestnicy postępowania.**
- Bezspornym jest, że w postępowaniu w przedmiocie przywrócenia terminu do udziału stron i innych osób w tymże posiedzeniu zastosowanie znajduje przepis art. 96 § 2 k.p.k. Z jego treści zaś wynika, że strony oraz osoby niebędące stronami, jeżeli ma to znaczenie dla ochrony ich praw lub interesów, mogą wziąć udział w posiedzeniu, jeżeli się stawią. **W przypadku milczenia ustawy co do udziału stron w posiedzeniu - tak jak ma to miejsce w postępowaniu o przywrócenie terminu (art. 126 k.p.k.) - z komentowanego przepisu wynika uprawnienie do wzięcia udziału w posiedzeniu, które aktywuje się z chwilą stawiennictwa strony w terminie posiedzenia.**

MOŻLIWOŚĆ BADANIA OKOLICZNOŚCI FAKTYCZNYCH NA POSIEDZENIU

- **Art. 97. [Czynności sprawdzające]**
- Jeżeli zachodzi potrzeba sprawdzenia okoliczności faktycznych przed wydaniem orzeczenia na posiedzeniu, sąd dokonuje tego sam albo w tym celu wyznacza sędziego ze składu orzekającego bądź zwraca się o wykonanie określonych czynności do sądu miejscowo właściwego. Jeżeli czynność nie wymaga przeprowadzenia dowodu, może ją wykonać także referendarz sądowy.
- *Sąd ma obowiązek sprawdzenia okoliczności faktycznych, o ile taka potrzeba zachodzi w sprawie. Nie można mówić o fakultatywności tego rodzaju czynności.*
- **V KK 249/10 - Postanowienie Sądu Najwyższego LEX nr 621357 - postanowienie z dnia 21 października 2010 r.**

WYROK

- → jedyna forma pozytywnej wypowiedzi sądu przesądzającej o odpowiedzialności prawnej oskarżonego za popełniony czyn zabroniony,
- → niejednokrotnie stanowi skutek negatywnej weryfikacji tezy a/o, ale o tym sąd może wypowiedzieć się również postanowieniem na etapie oddania pod sąd (patrz art. 339 k.p.k.),

WYROKI - PODZIAŁ

WYROKI (w formie
wyroku wypowiada się
wyłącznie sąd)

Uchwały (tylko SN)

Sądu I instancji

Nakazowe

„Zwykłe”

Sądu
odwoławcz
ego

- Kasatoryjny – „uchyla”

Reformatoryjny –
„zmienia”

Aprobacyjny –
„utrzymuje w mocy”

Skazujący

Uniewinniający

Skazujący

Umarzający

Warunkowo
umarzający

ELEMENTY WYROKU

- **Art. 413. [Treść]**
- **§ 1.** Każdy wyrok powinien zawierać:
 - 1) oznaczenie sądu, który go wydał, oraz sędziów, ławników, oskarżycieli i protokolanta;
 - 2) datę oraz miejsce rozpoznania sprawy i wydania wyroku;
 - 3) imię, nazwisko oraz inne dane określające tożsamość oskarżonego;
 - 4) przytoczenie opisu i kwalifikacji prawnej czynu, którego popełnienie oskarżyciel zarzucił oskarżonemu;
 - 5) rozstrzygnięcie sądu;
 - 6) wskazanie zastosowanych przepisów ustawy karnej.
- **§ 2.** Wyrok skazujący powinien ponadto zawierać:
 - 1) dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu oraz jego kwalifikację prawną;
 - 2) rozstrzygnięcia co do kary i środków karnych, środków kompensacyjnych i przepadku, a w razie potrzeby - co do zaliczenia na ich poczet okresów wskazanych w [art. 63](#) Kodeksu karnego.

ELEMENTY FORMALNE WYROKU

oznaczenie sądu, który go wydał (oznaczenie nazwy sądu – sąd rejonowy, okręgowy i miejsca jego siedziby „Sąd Okręgowy we Wrocławiu” – należy również oznaczyć wydział „w III Wydziale Karnym”)

Sędziów (z imienia i nazwiska wraz ze stanowiskiem – np. SSR Jan Kowalski – należy również opisać funkcję – „przewodniczący”; gdy sędziów jest więcej wskazujemy kto jest przewodniczącym, a kto sprawozdawcą)

ławników (z imienia i nazwiska)

Oskarżycieli (publicznych, prywatnych i posiłkowych np. „przy udziale oskarżyciela publicznego prokuratora Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu Jana Kowalskiego”)

protokolanta (z imienia i nazwiska)

ELEMENTY FORMALNE WYROKU

datę oraz miejsce rozpoznania sprawy i wydania wyroku – np. „Wrocław, dnia 10 grudnia 2018 r.” oraz „po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 stycznia, 21 lutego, 3 marca 2018 r.”

imię, nazwisko oraz inne dane określające tożsamość oskarżonego – data i miejsce jego urodzenia, imiona rodziców, nazwisko panieńskie matki, ewentualnie numer PESEL; jeśli oskarżony nie ma ustalonej tożsamości wówczas nawet rysopis,

przytoczenie opisu i kwalifikacji prawnej czynu, którego popełnienie oskarżyciel zarzucił oskarżonemu – opis zdarzenia historycznego „21 lutego 2017 r. we Wrocławiu zabrał w celu przywłaszczenia Janowi Nowakowi 100 zł”, tj. czyn z art. 119 § 1 k.w., opis czynu **musi odpowiadać kodeksowym znamionom**

ELEMENTY FORMALNE WYROKU

dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu oraz jego kwalifikację prawną

rozstrzygnięcie sądu

opis zdarzenia historycznego, jego kwalifikacja prawna, orzeczenie określonej kary i jego podstawa prawna

„uznaje Jana Kowalskiego za winnego tego, że w dniu 21 lutego 2017 r. we Wrocławiu zabrał w celu przywłaszczenia 100 zł należące do Jana Nowaka, tj. czynu art. 119 § k.w. i za ten czyn na podstawie art. 119 § k.w. wymierza mu karę 200 zł grzywny”.

wskazanie zastosowanych przepisów ustawy karnej – każdy pkt wyroku rozpoczyna się od słów „na podstawie” i podaniu przepisu prawa materialnego

ELEMENTY FORMALNE WYROKU

na podstawie art. 42 § 2 k.k. nakłada na oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat,

rozstrzygnięcia co do kary i środków karnych, środków kompensacyjnych i przepadku, a w razie potrzeby - co do zaliczenia na ich poczet okresów wskazanych w art. 63 Kodeksu karnego

na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zalicza oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 1 stycznia 2018 r. godz. 03:00 do dnia 2 stycznia 2018 r. godz. 10:00

WYROKI NAKAZOWE

- **Art. 500. [Wyrok nakazowy – przesłanki, posiedzenie, odpowiednie stosowanie przepisów]**
- § 1. W sprawach, w których prowadzono dochodzenie, uznając na podstawie zebranego w postępowaniu przygotowawczym materiału, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, sąd może w wypadkach pozwalających na orzeczenie kary ograniczenia wolności lub grzywny wydać wyrok nakazowy.
- **Art. 502. [Maksymalna kara]**
- § 1. Wyrokiem nakazowym można orzec karę ograniczenia wolności lub grzywnę w wysokości do 200 stawek dziennych albo do 200 000 złotych.

WYROKI NAKAZOWE

- **Art. 504. [Treść]**
- **§ 1.**
- Wyrok nakazowy powinien zawierać: 1) oznaczenie sądu i sędziego, który go wydał;
- 2) datę wydania wyroku;
- 3) imię i nazwisko oraz inne dane określające tożsamość oskarżonego;
- 4) dokładne określenie czynu przypisanego przez sąd oskarżonemu, ze wskazaniem zastosowanych przepisów ustawy karnej;
- 5) wymiar kary i inne niezbędne rozstrzygnięcia.
- **§ 2.** Wyrok nakazowy może nie zawierać uzasadnienia.

UZASADNIENIE WYROKU

- Art. 424. [Elementy uzasadnienia]
- § 1. Uzasadnienie powinno zawierać zwięźle:
 - 1) wskazanie, jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nieudowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych;
 - 2) wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku.

UZASADNIENIE WYROKU

- Art. 424. [Elementy uzasadnienia]
- § 2. W uzasadnieniu wyroku należy ponadto przytoczyć okoliczności, które sąd miał na względzie przy wymiarze kary, a zwłaszcza przy zastosowaniu nadzwyczajnego złagodzenia kary, środków zabezpieczających oraz przy innych rozstrzygnięciach zawartych w wyroku.
- § 3. W wypadku złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku jedynie co do rozstrzygnięcia o karze i o innych konsekwencjach prawnych czynu albo o uzasadnienie wyroku wydanego w trybie art. 343, art. 343a lub art. 387 uzasadnienie powinno zawierać co najmniej wyjaśnienie podstawy prawnej tego wyroku oraz wskazanych rozstrzygnięć.

UZASADNIENIA NA FORMULARZACH

- → wchodzi w życie od 5 grudnia 2019 r.
- **Art. 99a. ²² [Wzory formularzy uzasadnień wyroków]**
- **§ 1.** Uzasadnienie wyroku sądu pierwszej instancji, w tym wyroku nakazowego i wyroku łącznego, oraz wyroku sądu odwoławczego i wyroku wydanego w postępowaniu o wznowienie postępowania sporządza się na formularzu według ustalonego wzoru.
- **§ 2.** Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzory formularzy uzasadnień wyroków oraz sposób ich wypełniania, mając na uwadze konieczność zamieszczenia w nich niezbędnych informacji wskazanych w ustawie, w sposób umożliwiający należyte sporządzenie przez uprawnionego środka zaskarżenia, a także właściwe dokonanie kontroli wyroku w razie wniesienia takiego środka.

ZASADY PROMULGACJI ORZECZEŃ

- **Art. 100. [Orzeczenia i zarządzenia – ogłaszanie, doręczanie, pouczenie]**
- **§ 1.** ²³ Orzeczenie lub zarządzenie wydane na rozprawie ogłasza się ustnie.
- **§ 1a.** ²⁴ Orzeczenie lub zarządzenie wydane na posiedzeniu jawnym ogłasza się ustnie. Jeżeli na ogłoszeniu nikt się nie stawił, można uznać wydane orzeczenie lub zarządzenie za ogłoszone. Przyczynę odstąpienia od ogłoszenia należy wskazać w protokole albo notatce urzędowej z posiedzenia.
- **§ 2.** Orzeczenie lub zarządzenie wydane na innym posiedzeniu ogłasza się ustnie, jeżeli bierze w nim udział strona (np. posiedzenie w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania)

•

ZASADY PROMULGACJI ORZECZEŃ

- § 3. Wyrok **doręcza się podmiotom uprawnionym do wniesienia środka zaskarżenia, jeżeli ustawa tak stanowi.**
- § 4. ²⁶ Postanowienie albo zarządzenie wydane **poza rozprawą, od którego przysługuje środek zaskarżenia, doręcza się podmiotom uprawnionym do wniesienia tego środka**, a postanowienie kończące postępowanie jego stronom, chyba że byli obecni przy ogłoszeniu postanowienia albo zarządzenia. Stronom doręcza się również postanowienie wraz z uzasadnieniem w wypadku wskazanym w art. 98 § 2.
- § 5. **Strony należy powiadomić o treści innych postanowień i zarządzeń wydanych poza rozprawą i posiedzeniem, a także wydanych na posiedzeniu, o którego terminie strona nie była zawiadomiona.**
- § 6. ²⁷ Jeżeli ustawa nie zwalnia od równoczesnego sporządzenia uzasadnienia, **orzeczenie i zarządzenie doręcza się lub ogłasza wraz z uzasadnieniem.** W wypadku określonym w art. 98 § 2 po ogłoszeniu postanowienia, na wniosek strony obecnej przy ogłoszeniu tego postanowienia, **podaje się ustnie najważniejsze powody rozstrzygnięcia.** Obecne strony należy pouczyć o możliwości złożenia takiego wniosku.

ZASADY PROMULGACJI ORZECZEŃ

- § 7. Jeżeli sprawę rozpoznano z wyłączeniem jawności ze względu na ważny interes państwa, zamiast uzasadnienia doręcza się zawiadomienie, że uzasadnienie zostało sporządzone.
- § 8. Po ogłoszeniu lub przy doręczeniu orzeczenia i zarządzenia należy pouczyć uczestników postępowania o przysługującym im prawie, terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia lub o tym, że orzeczenie lub zarządzenie nie podlega zaskarżeniu.
- § 9. W razie skazania z zastosowaniem [art. 60 § 3](#) lub [4](#) Kodeksu karnego lub [art. 36 § 3](#) Kodeksu karnego skarbowego po ogłoszeniu lub przy doręczeniu wyroku należy pouczyć oskarżonego o treści art. 434 § 4 oraz art. 443.

PROSTOWANIE OCZYWISTYCH OMYŁEK PISARSKICH

- **Art. 105. [Sprostowanie orzeczeń i zarządzeń]**
- § 1. Oczywiste omyłki pisarskie i rachunkowe oraz **w obliczeniu terminów w orzeczeniu lub zarządzeniu** albo w ich uzasadnieniu można sprostować w każdym czasie.
- § 2. Sprostowania dokonuje organ, który popełnił omyłkę. Jeżeli postępowanie toczy się przed instancją odwoławczą, może ona z urzędu sprostować orzeczenie pierwszej instancji.
- § 3. Sprostowanie orzeczenia lub jego uzasadnienia **następuje w drodze postanowienia, a sprostowanie zarządzenia w drodze zarządzenia.**
- § 4. Na postanowienie lub zarządzenie co do sprostowania wydane w pierwszej instancji **służy zażalenie.**

PROSTOWANIE OCZYWISTYCH OMYŁEK PISARSKICH

- [V KK 489/17, Warunki uznania omyłki pisarskiej za oczywistą. - Postanowienie Sądu Najwyższego](#)
- LEX nr 2591528 - postanowienie z dnia 29 listopada 2018 r.
- TEZA | **aktualna**
- Omyłka pisarska może być uznana za oczywistą, jeżeli po dokonaniu przez sąd analizy treści wyroku, przy uwzględnieniu kwalifikacji prawnej przypisanego przestępstwa, podstaw skazania i wymiaru kary, zostanie ustalone, że tylko jeden z rozbieżnych sposobów wyrażenia kary (innego środka reakcji prawno-karnej) odzwierciedla wymiar kary (innego środka reakcji prawnokarnej), który był możliwy do orzeczenia na podstawie wskazanych przepisów prawa.

•

PROTOKOŁY I INNE SPOSOBY DOKUMENTACJI CZYNNOŚCI PROCESOWYCH

RODZAJE SPOSOBU DOKUMENTACJI CZYNNOŚCI PROCESOWYCH:

PROTOKÓŁ

1. PROTOKÓŁ- art. 143 i n. k.p.k.,
2. PROTOKÓŁ OGRANICZONY- art. 145 § 1, art. 147 § 3 k.p.k.,
3. ZAPIS DŹWIĘKU LUB OBRAZU- art. 147 k.p.k.,

NOTATKA URZĘDOWA- art. 143 § 2 zd. 2 k.p.k.

CZYNNOŚCI NIEWYMIENIONE W PRZEPISIE ART. 143 K.P.K., Z KTÓRYCH SPORZĄDZA SIĘ PROTOKÓŁ:

1. ZATRZYMANIE OSOBY- 244 § 3 k.p.k.
2. WYROKOWANIE NA POSIEDZENIU ODBYWAJĄCYM SIĘ Z WYŁĄCZENIEM JAWNOŚCI- 418a k.p.k.,
3. POSIEDZENIE POJEDNAWCZE (POSTĘPOWANIE PRYWATNOSKARGOWE)- 490 § 2 k.p.k.
4. CZYNNOŚCI ŚLEDZTWA DOKONANE PRZEZ FUNKCJONARIUSZA DELEGOWANEGO PRZEZ INNEGO PAŃSTWO DO ZESPOŁU ŚLED CZEGO NA TERENIE RP- - 589c § 6 k.p.k.
5. ZOBOWIĄZANIE SIĘ PRZEZ PODEJRZANEGO DO ZŁOŻENIA ZEZNAŃ W CHARAKTERZE ŚWIADKA KORONNEGO NA ZASADACH OKREŚLONYCH W UŚK- 3 ust. 3 uśk

ISTOTNE DEFINICJE:

Protokół- Protokół z przeprowadzonej czynności procesowej jest **podstawowym dokumentem potwierdzającym fakt jej dokonania oraz przebieg tej czynności**. Nie jest on jednak wyłącznym dowodem na te okoliczności i zawsze jest dopuszczalny dowód co do niezgodności protokołu z rzeczywistością. Wartość dowodową protokołu oceniać należy, tak jak każdego innego dowodu, a mianowicie według kryteriów związanych z zasadą swobodnej oceny dowodów (post. SN z 5.1.2004 r., II KK 91/03, OSNwSK 2004, Nr 1, poz. 3)- J. Skorupka, *Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz.*, legalis 2016.

Notatka urzędowa- forma dokumentacji czynności procesowej, **niewymagającej zaprotokołowania**, podlegająca odczytaniu na zasadzie określonej w przepisie art. 393 § 1 k.p.k.,

„Notatki informacyjne sporządzone przez funkcjonariuszy milicji, o których mowa w art. 129 par. 2 KPK, mogą dotyczyć jedynie kwestii o drugorzędnym znaczeniu, nie wymagających sporządzenia protokołu. Nie mogą one też stanowić podstawy do ustalenia, że okoliczności i fakty w nich opisane w rzeczywistości zdarzały się, jeżeli nie ma innych dowodów potwierdzających dane w nich zawarte”.

Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Karnaz dnia 10 marca 1973 r. I KZ 36/73, OSNPG 1973 nr 7, poz. 106, Legalis

Art. 143 [Obowiązek spisania]

§ 1. Spisanie protokołu wymagają:

- 1) przyjęcie ustnego zawiadomienia o przestępstwie, wniosku o ściganie i jego cofnięcie;
- 2) przesłuchanie oskarżonego, świadka, biegłego i kuratora;
- 3) dokonanie oględzin;
- 4) dokonanie otwarcia zwłok oraz wyjęcie zwłok z grobu;
- 5) przeprowadzenie eksperymentu, konfrontacji oraz okazania;
- 6) przeszukanie osoby, miejsca, rzeczy i systemu informatycznego oraz zatrzymanie rzeczy i danych informatycznych;
- 7) otwarcie korespondencji i przesyłki oraz odtworzenie utrwalonych zapisów;
- 8) zaznajomienie podejrzanego z materiałami zebranymi w postępowaniu przygotowawczym;
- 9) przyjęcie poręczenia;
- 10) przebieg posiedzenia sądu, jeżeli stawia się na nim uprawnione osoby albo ich obecność jest obowiązkowa;
- 11) przebieg rozprawy.

§ 2. Z innych czynności spisuje się protokół, jeżeli przepis szczególny tego wymaga albo przeprowadzający czynność uzna to za potrzebne. W innych wypadkach można ograniczyć się do sporządzenia notatki urzędowej.

KTO SPORZĄDZA PROTOKÓŁ?

ROZPRAWY:

1. Protokolant;
 1. Pracownik sekretariatu,
 2. Inna osoba upoważniona przez prezesa sądu,

INNY PROTOKÓŁ:

1. Protokolant,
2. Przeprowadzający czynność procesową (np. prokurator przesłuchujący świadka),
3. Osoba przybrana przez podmiot przeprowadzający czynność (np. student prawa odbywający praktyki w jednostce Prokuratury)

Uwaga: Podmiot przybrany może sporządzić protokół, o ile nie podlega wyłączeniu na podstawie art. 146 § 1 k.p.k.

KTO SPORZĄDZA NOTATKĘ URZĘDOWĄ?

Podmiot przeprowadzający czynność, z którego sporządza się notatkę urzędową.

STENOGRAM:

Jeżeli czynność procesową utrwała się za pomocą stenogramu (efektu pracy stenografa, czyli osoby posługującej się skróconą, symboliczną metodą zapisu, zwiększającą jego szybkość oraz/lub zwięzłość, w porównaniu z tradycyjnymi dla danego języka metodami), **nie można rezygnować ze spisania protokołu**, ale można go ograniczyć do zapisu najistotniejszych oświadczeń osób, biorących udział w czynności).

NOTATKA URZĘDOWA, A NOTATKA SŁUŻBOWA:

Notatkę urzędową sporządza się w celu wykorzystanie jej w procesie (w dopuszczalnym zakresie), natomiast notatkę służbową, sporządza się na cele wewnętrzne danej służby mundurowej (np. Policji).

GWARANCJE OBIEKTYWIZMU PROTOKOLANTA/STENOGRAFA:

Art. 146 [Wyłączenie protokolanta i stenografa]

§ 1. Protokolant i stenograf **ulegają wyłączeniu z tych samych powodów co sędzia.**

§ 2. O wyłączeniu orzeka w toku rozprawy lub posiedzenia sąd, a w innych wypadkach osoba, która przeprowadza czynność protokolowaną.

GWARANCJE OBIEKTYWIZMU PROTOKOLANTA/STENOGRAFA:

Art. 40 [Wyłączenie z mocy prawa]

§ 1. Sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli:

- 1) sprawa **dotyczy tego sędziego bezpośrednio**;
- 2) jest **małżonkiem** strony lub pokrzywdzonego albo ich obrońcy, pełnomocnika lub przedstawiciela ustawowego albo **pozostaje we wspólnym pożyciu** z jedną z tych osób;
- 3) **jest krewnym lub powinowatym w linii prostej**, a w linii bocznej aż do stopnia pomiędzy dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2 albo jest związany z jedną z tych osób węzłem **przysposobienia, opieki lub kurateli**;
- 4) **był świadkiem czynu, o który sprawa się toczy**, albo w tej samej sprawie był przesłuchany w charakterze świadka lub występował jako biegły;
- 5) **brał udział w sprawie jako prokurator, obrońca, pełnomocnik, przedstawiciel ustawowy strony, albo prowadził postępowanie przygotowawcze**;
- 6) **brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia lub wydał zaskarżone zarządzenie**;
- 7) **brał udział w wydaniu orzeczenia, które zostało uchylone**;
- 8) (uchylony)
- 9) **brał udział w wydaniu orzeczenia, co do którego wniesiono sprzeciw**;
- 10) **prowadził mediację**.

UWAGA: Należy pamiętać, że nie każda z przyczyn wyłączenia będzie odnosić się do protokolanta będącego np. pracownikiem sekretariatu. Jednak z uwagi na gwarancyjny charakter w/w przepisu, przepis ów, **należy stosować wprost**.

GWARANCJE OBIEKTYWIZMU PROTOKOLANTA/STENOGRAFA:

Art. 41 [Wyłączenie na wniosek]

§ 1. Sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli **istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie.**

§ 2. Wniosek o wyłączenie sędziego, zgłoszony na podstawie § 1 po rozpoczęciu przewodu sądowego, pozostawia się bez rozpoznania, chyba że przyczyna wyłączenia powstała lub stała się stronie wiadoma dopiero po rozpoczęciu przewodu.

UWAGA: Zgodnie z art. 146 § 2 O wyłączeniu orzeka w toku rozprawy lub posiedzenia **sąd**, a w innych wypadkach **osoba, która przeprowadza czynność protokołowaną**. Niezależnie od podstawy wyłączenia, o wyłączeniu protokolanta orzeka uprawniony organ **niezaskarżalnym postanowieniem**.

ZAPIS DŹWIĘKU LUB OBRAZU JAKO FORMA DOKUMENTACJI PROCESU

UWAGA: Zapisu obrazu lub dźwięku jako formy dokumentacji czynności procesowych, **nie należy mylić z dokumentacją procesu przez przedstawicieli prasy** (w szerokim znaczeniu) lub stronę.

Art. 147 [Zapis dźwięku oraz obrazu]

§ 1. Przebieg czynności protokolowanych może być utrwalony ponadto za pomocą **urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk, o czym należy przed uruchomieniem urządzenia uprzedzić osoby uczestniczące w czynności.**

§ 2. Przesłuchanie świadka lub biegłego utrwalą się za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk, gdy:

1) zachodzi niebezpieczeństwo, że przesłuchanie tej osoby nie będzie możliwe w dalszym postępowaniu;

2) przesłuchanie następuje w trybie określonym w art. 396.

§ 2a. Przesłuchanie pokrzywdzonego, o którym mowa w art. **185a i art. 185c**, oraz świadka, o którym mowa w art. **185b**, utrwalą się za pomocą **urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk.**

§ 2b. **Przebieg rozprawy** utrwalą się za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, **chyba że jest to niemożliwe ze względów technicznych.**

ZAPIS DŹWIĘKU LUB OBRAZU JAKO FORMA DOKUMENTACJI PROCESU

Art. 147 [Zapis dźwięku oraz obrazu]

§ 2c. Przebiegu rozprawy w zakresie, w którym wyłączono jej jawność ze względu na obawę ujawnienia informacji niejawnych o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne”, nie utrwała się w sposób określony w § 2b, jeżeli nie ma możliwości zapewnienia właściwej ochrony zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku przed nieuprawnionym ujawnieniem.

§ 3. Jeżeli czynność procesową inną niż rozprawa utrwała się za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, protokół można ograniczyć do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących w niej udział.

§ 3a. **Zapis obrazu lub dźwięku staje się załącznikiem do protokołu.** W wypadku ograniczenia protokołu do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących udział w czynności sporządza się przekład zapisu dźwięku, który również staje się załącznikiem do protokołu.

§ 4. **Strona, obrońca, pełnomocnik i przedstawiciel ustawowy ma prawo otrzymać odpłatnie jedną kopię zapisu obrazu lub dźwięku. Nie dotyczy to przebiegu rozprawy lub innej czynności odbywającej się z wyłączeniem jawności albo czynności w postępowaniu przygotowawczym.** Z ważnych przyczyn, uzasadnionych ochroną interesu prywatnego osób biorących udział w rozprawie, prezes sądu może nie wyrazić zgody na sporządzenie dla stron, obrońców, pełnomocników i przedstawicieli ustawowych kopii zapisu obrazu z rozprawy.

ZAPIS DŹWIĘKU LUB OBRAZU JAKO FORMA DOKUMENTACJI PROCESU- UWAGI

1. Sporządzenie zapisu dźwięku lub obrazu **nie zwalnia z obowiązku sporządzenia pisemnego protokołu, jeśli obowiązek taki wynika z przepisu art. 143 k.p.k.,**
2. Nośniki zapisu cyfrowego utrwalenia stają się załącznikami do protokołu,
3. Nośniki z zapisem obrazu lub dźwięku, będące załącznikiem do protokołu czynności procesowej, korzystają z takiej samej ochrony prawnej jak protokół **i nie mogą być usunięte z akt sprawy jako rzeczy zbędne w myśl art. 230 § 2 KPK** (zob. wyr. SA w Katowicach z 16.5.2002 r., II AKA 64/02, OSA 2003, Nr 6, poz. 62).
4. Ustawa wyróżnia prawny obowiązek dokonania utrwalenia obrazu lub dźwięku:
 1. Zachodzi niebezpieczeństwo, że przesłuchanie tej osoby nie będzie możliwe w dalszym postępowaniu,
 2. Przeprowadzenie dowodu przez sąd wezwany lub wyznaczonego sędziego - *vide* art. 396 k.p.k.- oględziny, zapoznanie się z dowodem rzeczowym, przesłuchanie świadka, przeprowadzenie innego dowodu przez sąd wezwany,
 3. Przesłuchanie pokrzywdzonego w sprawie o przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub określone w rozdziałach XXIII, XXV i XXVI Kodeksu karnego [pokrzywdzonego](#), który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat,
 4. Przesłuchanie świadka w sprawie o przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub określone w rozdziałach XXV i XXVI Kodeksu karnego świadka, który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat,
 5. Przesłuchanie pokrzywdzonego w charakterze świadka w sprawie o przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności popełnione na jego szkodę (art. 197- 199 k.k.),

TREŚĆ PROTOKOŁU- art. 148 k.p.k.

1. oznaczenie czynności, jej czasu i miejsca oraz osób w niej uczestniczących;
2. przebieg czynności oraz oświadczenia i wnioski jej uczestników;
3. wydane w toku czynności postanowienia i zarządzenia, a jeżeli postanowienie lub zarządzenie sporządzono osobno, wzmiankę o jego wydaniu;
4. w miarę potrzeby stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu czynności.

Podmiot, pod kierunkiem którego, protokół jest sporządzany nie zapisuje dosłownie oświadczeń, zeznań i wniosków podmiotów uczestniczących w czynności, ale czyni to **możliwe z najwyższą dokładnością**.

Jednakże, osoby biorące udział w czynności mają prawo żądać zamieszczenia w protokole z pełną dokładnością wszystkiego, co dotyczy ich praw lub interesów.

W PROTOKOLE NIE WOLNO:

- **Zastępować treści protokołu odwołaniem się do innych protokołów**, np. „świadek powtórzył zeznania złożone w postępowaniu przygotowawczym”,
- Zapisywać danych dotyczących miejsca zamieszkania i miejsca pracy pokrzywdzonych i świadków uczestniczących w czynności. Dane te umieszcza się w załączniku do protokołu, którego nie udostępnia się (tzw. **załącznik adresowy dla organu prowadzącego postępowanie**),
-

TREŚĆ PROTOKOŁU

ROZPRAWY

- Podpisywany przez przewodniczącego i protokolanta (zatem: zawsze I sędzia+protokolant),
- W razie niemożności podpisania przez przewodniczącego, podpisuje członek składu orzekającego, zaznaczając brak podpisu przewodniczącego,

CZYNNOŚCI NIE BĘDĄCEJ ROZPRAWĄ

- Przekład stenogramu oraz sam stenogram: podpisuje stenograf oraz przewodniczący (przeprowadzający czynność)
- Czynność inna niż rozprawa: podpisują **osoby biorące udział w czynności**- przed podpisaniem protokołu należy go **odczytać i uczynić o tym wzmiankę**,
- UWAGA: **Najpóźniej przed złożeniem podpisu, osoba uczestniczącą w czynności może wnieść zarzuty do protokołu, które należy umieścić w protokole.**

REKTYFIKACJA TREŚCI PROTOKOŁU:

Art. 152 [Wniosek o sprostowanie] **Strony** oraz **osoby mające w tym interes prawny** mogą złożyć wniosek o sprostowanie protokołu rozprawy i posiedzenia lub przekładu zapisu dźwięku, wskazując na nieścisłości i opuszczenia.

Art. 153 [Wniosek o sprostowanie protokołu lub przekładu zapisu dźwięku]

§ 1. **Przewodniczący po wysłuchaniu protokolanta lub osoby, która sporządziła przekład zapisu dźwięku, oraz po odtworzeniu zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku może przychylić się do wniosku i wydać zarządzenie** o sprostowaniu protokołu lub przekładu zapisu dźwięku; w przeciwnym razie w przedmiocie sprostowania orzeka, po wysłuchaniu protokolanta lub osoby, która sporządziła przekład zapisu dźwięku, sąd w składzie, który rozpoznawał sprawę.

§ 2. Jeżeli nie można utworzyć tego samego składu, postanowienie nie zapada, a poszczególni jego członkowie oraz protokolant lub osoba, która sporządziła przekład zapisu dźwięku, składają do akt sprawy oświadczenie co do zasadności wniosku.

§ 3. **W razie uwzględnienia wniosku należy w sprostowanym protokole i przekładzie zapisu dźwięku umieścić odpowiednią wzmiankę**, którą podpisują przewodniczący i protokolant lub osoba, która sporządziła przekład zapisu dźwięku.

§ 4. Jeżeli nieścisłość lub opuszczenie w przekładzie zapisu dźwięku wynika z niedającego się usunąć zniekształcenia lub braku zapisu dźwięku, stosowną wzmiankę należy zamieścić w protokole i przekładzie zapisu dźwięku.

§ 5. Wniosek o sprostowanie protokołu rozprawy i posiedzenia lub przekładu zapisu dźwięku **pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli został złożony po wysłaniu akt sprawy do wyższej instancji.**

REKTYFIKACJA TREŚCI PROTOKOŁU:

Postanowieniem z 9.6.2009 r. (II KZ 32/09, OSNKW 2009, Nr 8, poz. 71) **SN wykluczył możliwość sprostowania nieścisłości oraz opuszczeń w protokołach rozprawy lub posiedzenia po prawomocnym zakończeniu procesu.**

Art. 154 [Oczywiste omyłki]

Sprostowanie oczywistych omyłek pisarskich lub rachunkowych w protokole lub przekładzie zapisu dźwięku może nastąpić **na wniosek lub z urzędu w każdym czasie**; przepisy art. 153 stosuje się odpowiednio.

Art. 155 [Zawiadomienie o sprostowaniu]

§ 1. **O treści sprostowania zawiadamia się strony**, a o odmowie sprostowania osobę, która zgłosiła wniosek o sprostowanie.

§ 2. **Wniosek o sprostowanie, niezależnie od sposobu jego załatwienia, dołącza się do protokołu.**

„Przepis nie ma charakteru tylko porządkowego. Sens jego sprowadza się do tego, aby organ odwoławczy – w wypadku odmowy sprostowania protokołu – miał pełną wiedzę, w jakim zakresie i z jakiego powodu kwestionowana była treść protokołu i dlaczego wniosek w tej materii nie został uwzględniony, **co może mieć wpływ na ocenę nie tylko poprawności sporządzenia protokołu, ale i prawidłowości przeprowadzenia czynności protokołowanej**” – Z. Pachowicz w: J. Skorupka (red.), *Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz, legalis 2016*.

PRZYKŁADY:

1. Protokół przeszukania- <http://www.policja.pl/pol/kgp/biuro-kryminalne/dokumenty/zagadnienia-procesu-kar/formularze-procesowe/112230,Protokol-przeszukania.html>,
2. Protokół przesłuchania podejrzanego- <http://www.policja.pl/pol/kgp/biuro-kryminalne/dokumenty/zagadnienia-procesu-kar/formularze-procesowe/125061,Protokol-przesluchania-podejrzanego.html>,
3. Protokół przesłuchania świadka- <http://www.policja.pl/pol/kgp/biuro-kryminalne/dokumenty/zagadnienia-procesu-kar/formularze-procesowe/110366,Protokol-przesluchania-swiadka.html>,
4. Protokół przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania świadka- <http://www.policja.pl/pol/kgp/biuro-kryminalne/dokumenty/zagadnienia-procesu-kar/formularze-procesowe/110368,Protokol-przyjecia-ustnego-zawiadomienia-o-przestepstwie-i-przesluchania-swiadka.html>,
5. Protokół zatrzymania osoby- <http://www.policja.pl/pol/kgp/biuro-kryminalne/dokumenty/zagadnienia-procesu-kar/formularze-procesowe/125064,Protokol-zatrzymania-osoby.html>,
6. Protokół zewnętrznych oględzin zwłok- <http://www.policja.pl/pol/kgp/biuro-kryminalne/dokumenty/zagadnienia-procesu-kar/formularze-procesowe/113421,Protokol-zewnetrznych-ogledzin-zwlok.html>,

DOSTĘP DO AKT POSTĘPOWANIA

Dostęp do akt postępowania:

Przygotowawczego

Sądowego

- **Art. 156. [Przeglądanie akt sprawy, czynienie odpisów i kserokopii]**
- **§ 1.** Stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta sprawy sądowej oraz daje możliwość sporządzenia z nich odpisów lub kopii. Za zgodą prezesa sądu akta te mogą być udostępnione również innym osobom. Informacje o aktach sprawy mogą być udostępnione także za pomocą systemu teleinformatycznego, jeżeli względy techniczne nie stoją temu na przeszkodzie.
- - obligatoryjność dostępu do akt postępowania przygotowawczego

DOSTĘP DO AKT POSTĘPOWANIA

- § 1a. (uchylony).
- § 2. Na wniosek oskarżonego lub jego obrońcy wydaje się odpłatnie kopie dokumentów z akt sprawy. Kopie takie wydaje się odpłatnie, na wniosek, również innym stronom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym. Zarządzenie w przedmiocie wniosku może wydać również referendarz sądowy. Od kopii wykonanej samodzielnie nie pobiera się opłaty.
- § 3. Prezes sądu lub referendarz sądowy może w razie uzasadnionej potrzeby zarządzić wydanie odpłatnie uwierzytelnionych odpisów z akt sprawy.
- § 4. Jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo ujawnienia informacji niejawnych o klauzuli tajności "tajne" lub "ściśle tajne", przeglądanie akt, sporządzanie odpisów i kopii odbywa się z zachowaniem rygorów określonych przez prezesa sądu lub sąd. Uwierzytelnionych odpisów i kopii nie wydaje się, chyba że ustawa stanowi inaczej. → dostęp do akt sprawy w kancelarii tajnej

DOSTĘP DO AKT POSTĘPOWANIA PRZYGOTOWAWCZEGO

- § 5. Jeżeli nie zachodzi potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania lub ochrony ważnego interesu państwa, w toku postępowania przygotowawczego stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta, umożliwia sporządzanie odpisów lub kopii oraz wydaje odpłatnie uwierzytelnione odpisy lub kopie; prawo to przysługuje stronom także po zakończeniu postępowania przygotowawczego. W przedmiocie udostępnienia akt, sporządzenia odpisów lub kopii lub wydania uwierzytelnionych odpisów lub kopii prowadzący postępowanie przygotowawcze wydaje zarządzenie. W wypadku odmowy udostępnienia akt pokrzywdzonemu na jego wniosek należy poinformować go o możliwości udostępnienia mu akt w późniejszym terminie. Z chwilą powiadomienia podejrzanego lub obrońcy o terminie końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania przygotowawczego pokrzywdzonemu, jego pełnomocnikowi lub przedstawicielowi ustawowemu nie można odmówić udostępnienia akt, umożliwienia sporządzania odpisów lub kopii oraz wydania odpisów lub kopii. Za zgodą prokuratora akta w toku postępowania przygotowawczego mogą być w wyjątkowych wypadkach udostępnione innym osobom. Prokurator może udostępnić akta w postaci elektronicznej.
- § 5a. W razie złożenia w toku postępowania przygotowawczego wniosku o zastosowanie albo przedłużenie tymczasowego aresztowania podejrzanemu i jego obrońcy udostępnia się niezwłocznie akta sprawy w części zawierającej treść dowodów dołączonych do wniosku, z wyłączeniem dowodów z zeznań świadków, o których mowa w art. 250 § 2b.

ZAGADNIENIE DOSTĘPU DO AKT POSTĘPOWANIA ARESZTOWEGO

- **Art. 249a. [Podstawa orzeczenia o zastosowaniu lub przedłużeniu tymczasowego aresztowania]**
- **§ 1.** Podstawę orzeczenia o zastosowaniu lub przedłużeniu tymczasowego aresztowania mogą stanowić ustalenia poczynione na podstawie:
 - 1) dowodów jawnych dla oskarżonego i jego obrońcy;
 - 2) dowodów z zeznań świadków, o których mowa w art. 250 § 2b.
- **§ 2.** Sąd, uprzedzając o tym prokuratora, uwzględnia z urzędu także okoliczności, których prokurator nie ujawnił, po ich ujawnieniu na posiedzeniu, jeżeli są one korzystne dla oskarżonego.

•

ZAGADNIENIE DOSTĘPU DO
AKT POSTĘPOWANIA
ARESZTOWEGO

- **Art. 250. [Właściwość organów]**

- - § 2b. Jeżeli zachodzi uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia albo wolności świadka lub osoby dla niego najbliższej, prokurator dołącza do wniosku, o którym mowa w § 2a, w wyodrębnionym zbiorze dokumentów, dowody z zeznań świadka, których nie udostępnia się oskarżonemu i jego obrońcy.

DOSTĘP DO AKT POSTĘPOWANIA ARESZTOWEGO W ORZECZNICTWIE

- 1. Dostępność dla obrony do akt postępowania przygotowawczego w części zawierającej treść dowodów wskazanych we wniosku o zastosowanie albo przedłużenie tymczasowego aresztowania **następuje z mocy prawa i nie wymaga żadnej decyzji prokuratora lub sądu** (art. 156 § 5a k.p.k.).
- 2. Udostępnienie akt w trybie art. 156 § 5a, w incydentalnym postępowaniu w kwestii wniosku w przedmiocie tymczasowego aresztowania, polega tylko na umożliwieniu zapoznania się z aktami postępowania w części zawierającej dowody wskazane we wniosku prokuratora. **Chodzi tu o osobiste zapoznanie się przez podejrzanego i jego obrońcę z tymi dowodami, bez możliwości sporządzenia odpisów lub kopii z akt.**
- **Postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 21 sierpnia 2017 r. II AKz 401/17**

DOSTĘP DO AKT POSTĘPOWANIA ARESZTOWEGO W ORZECZNICTWIE

- *Podejrzany każdorazowo może zapoznać się z treścią wniosku o zastosowanie lub przedłużenie tymczasowego aresztowania. **Wniosek powyższy jako dokument wszczynający postępowanie sądowe stanowi bowiem element akt sprawy sądowej i nie ma do niego zastosowania ograniczenie z art. 156 § 5a k.p.k.***
- **Postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 12 września 2011 r. II AKp 18/II, II AKp 19/II**

ZAŁĄCZNIK ADRESOWY

- **Art. 156a. [Udostępnianie danych lub oryginałów dokumentów]**
- Dane lub oryginały dokumentów znajdujące się w załączniku adresowym udostępnia się wyłącznie organom państwowym oraz organom samorządu terytorialnego na ich wniosek, jeżeli jest to niezbędne dla wykonywania ustawowych zadań tych organów. Można je udostępnić także na wniosek innych instytucji lub osób, jeżeli przemawia za tym ich ważny interes.
- W praktyce załącznik adresowy to wyodrębniony zbiór dokumentów (odrębna teczka), która na co dzień znajduje się w aktach, jednak kiedy akta są przekazywane do czytelnicy – sądu lub prokuratury, to rzeczony załącznik nie udostępnia się stronom.

•

PRAWO DO UZYSKANIA ODPISU ORZECZENIA

- **Art. 157. [Odpisy orzeczeń i protokołów]**
- § 1. Stronom oraz osobom, których orzeczenie bezpośrednio dotyczy, należy na ich żądanie nieodpłatnie wydać jeden uwierzytelniony odpis każdego orzeczenia. Odpis wydaje się z uzasadnieniem, jeżeli je sporządzono.
- § 2. W sprawach, w których wyłączono jawność ze względu na ważny interes państwa, osobom, o których mowa w § 1, wydaje się tylko odpis orzeczenia kończącego postępowanie w danej instancji, bez uzasadnienia.
- § 3. Nie można odmówić stronie zezwolenia na sporządzenie odpisu protokołu czynności, w której strona uczestniczyła lub miała prawo uczestniczyć, jak również dokumentu pochodzącego od niej lub sporządzonego z jej udziałem.

ZASKARŻALNOŚĆ DECYZJI O ODMOWIE UDZIELENIA DOSTĘPU DO AKT

- **Art. 158. [Przeglądanie akt sądowych przez prokuratora]**
- § 1. Prokurator może przeglądać akta sprawy sądowej w każdym jej stanie oraz żądać przesłania mu ich w tym celu, jeżeli nie tamuje to biegu postępowania i nie ogranicza dostępu do akt innym uczestnikom postępowania, a zwłaszcza oskarżonemu i jego obrońcy.
- § 2. W razie przesłania akt prokuratorowi jest on obowiązany udostępnić je stronie, obrońcy lub pełnomocnikowi.
- **Art. 159. [Udostępnienie akt – zażalenie]**
- Na odmowę udostępnienia akt w postępowaniu przygotowawczym przysługuje stronom zażalenie; na zarządzenie prokuratora zażalenie przysługuje do sądu.

DOSTĘP DO AKT JAKO GWARANCJA PROCESOWA

Prawo
dostępu do
akt
postępowania
jest
gwarancją

Jawności wewnętrznej procesu

Równości broni

Prawa do obrony

TERMINY PROCESOWE

- **Termin to pewien upływ czasu (okres), w którym może być dokonana czynność procesowa.**
- T. Grzegorzcyk, Kodeks postępowania karnego. Tom I. Artykuły 1-467. Komentarz, komentarz do działu IV, lex/el. 2014
- Rodzaje terminów:
- 1) **zawite- nieprzekraczalne i przywracalne,**
- **2) prekluzyjne,** nieprzekraczalne i nieprzywracalne,
- **3) instrukcyjne,** o charakterze jedynie porządkowym, których naruszenie nie wywołuje ujemnych skutków procesowych
- *4) terminy inne – np. termin odroczenia rozprawy - zgodnie z art. 402 par. 3 k.p.k. – „w razie niezachowania terminu przerwy, rozprawę uważa się za odroczoną”

•

TERMIN ZAWITY

- **Art. 122. [Termin zawity]**
- § 1. Czynność procesowa dokonana po upływie terminu zawitego jest bezskuteczna.
- § 2. Zawite są terminy do wnoszenia środków zaskarżenia oraz inne, które ustawa za zawite uznaje.
- Termin przekraczalny i przywracalny
- Przykłady terminów zawitych:
- **Art. 445. [Termin do wniesienia apelacji]**
- § 1. Termin do wniesienia apelacji wynosi 14 dni i biegnie dla każdego uprawnionego od daty doręczenia mu wyroku z uzasadnieniem.
- **Art. 422. [Wniosek o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku]**
- § 1. W terminie zawitym 7 dni od daty ogłoszenia wyroku, strona, a w wypadku wyroku warunkowo umarzającego postępowanie, wydane na posiedzeniu, także pokrzywdzony, mogą złożyć wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku. Sporządzenie uzasadnienia z urzędu nie zwalnia strony oraz pokrzywdzonego od złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia. Wniosek składa się na piśmie.

ZAGADNIENIE PRZYWRÓCENIA TERMINU ZAWITEGO

- **Art. 126. [Warunki przywrócenia terminu zawitego]**
- **§ 1.** Jeżeli niedotrzymanie terminu zawitego nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych, strona w zawitym terminie 7 dni od daty ustania przeszkody może zgłosić wniosek o przywrócenie terminu, dopełniając jednocześnie czynności, która miała być w terminie wykonana; to samo stosuje się do osób niebędących stronami.
- **§ 2.** W kwestii przywrócenia terminu orzeka postanowieniem organ, przed którym należało dokonać czynności.
- **§ 3.** Na odmowę przywrócenia terminu przysługuje zażalenie

•

WYKAZANIE OKOLICZNOŚCI UCHYBIENIA TERMINOWI

- *Na stronie wnoszącej o przywrócenie terminu zawitego ciąży nie tylko obowiązek wskazania wszystkich okoliczności, które uniemożliwiły jej dokonanie czynności procesowej w przewidzianym terminie, ale także uprawdopodobnienie, że nastąpiło to z przyczyn od strony niezależnych, tj. przekonującego uzasadnienia zaistniałego uchybienia i wskazania podstaw swoich twierdzeń (art. 126 § 1 in princ.k.p.k.). Warunkiem merytorycznym uwzględnienia takiego - złożonego w trybie art. 126 § 1 k.p.k. - wniosku jest wykazanie, że uchybienie terminu nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych, a więc takich, których strona nie mogła usunąć, aby dokonać wymaganej przez prawo czynności we właściwym czasie.*

•
Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2017 r. V KZ 48/17 Obowiązki ciążące na stronie wnoszącej o przywrócenie terminu zawitego.

WYKAZANIE OKOLICZNOŚCI UCHYBIENIA TERMINOWI

- Na stronie wnoszącej o przywrócenie terminu zawitego ciąży nie tylko obowiązek wskazania wszystkich okoliczności, które uniemożliwiły jej dokonanie czynności procesowej w przewidzianym terminie, ale także uprawdopodobnienie, że nastąpiło to z przyczyn od strony niezależnych, tj. **przekonującego uzasadnienia zaistniałego uchybienia i wskazania podstaw swoich twierdzeń** ([art. 126 § 1](#) in principio k.p.k.).

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2018 r. III KK 463/17 Przywrócenie terminu zawitego a obowiązki dowodowe ciężące na stronie wnoszącej o przywrócenie terminu.

→ „pies zjadł mi apelację” nie stanowi przekonującego uzasadnienia

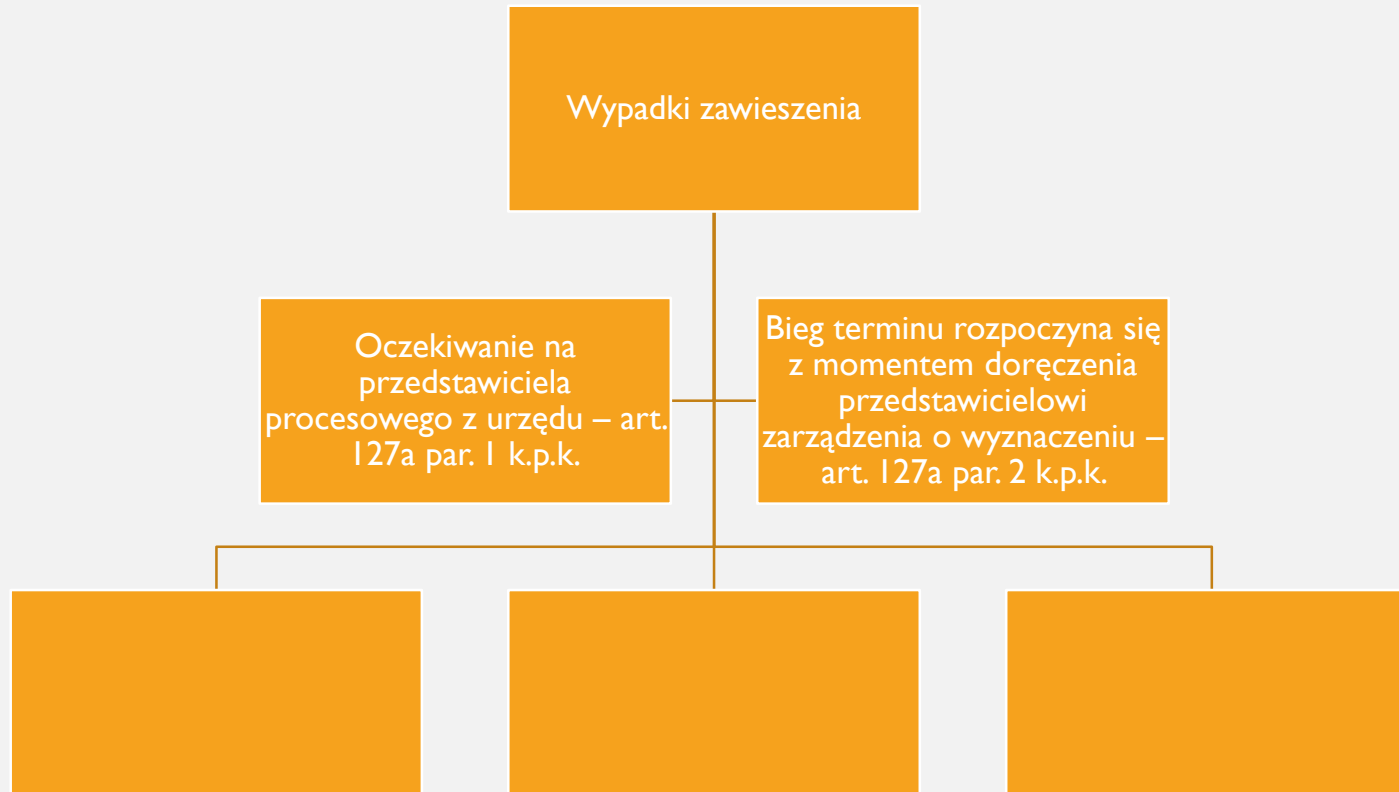
TERMIN PREKLUZYJNY

- → nieprzekraczalny i nieprzywracalny,
- → terminy prekluzyjne to inne niż zawite i instrukcyjne
- Przykłady terminów prekluzyjnych:
- **Art. 55. [Subsydiarny oskarżyciel posiłkowy]**
- § 1. W razie powtórnego wydania postanowienia o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania w wypadku, o którym mowa w art. 330 § 2, pokrzywdzony może w terminie miesiąca od doręczenia mu zawiadomienia o postanowieniu wnieść akt oskarżenia do sądu, dołączając po jednym odpisie dla każdego oskarżonego oraz dla prokuratora. Przepis art. 488 § 2 stosuje się odpowiednio. Przepisów art. 339 § 3 pkt 3a i art. 396a nie stosuje się.
- **Art. 12. [Ściganie na wniosek pokrzywdzonego]**
- § 3. Wniosek może być cofnięty w postępowaniu przygotowawczym za zgodą prokuratora, a w postępowaniu sądowym za zgodą sądu - do rozpoczęcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej. Ponowne złożenie wniosku jest niedopuszczalne.

TERMIN INSTRUKCYJNY

- Termin skierowany do organów procesowych – jego przekroczenie nie powoduje negatywnych skutków w sferze procesu i może skutkować odpowiedzialnością niemal wyłącznie dyscyplinarną.
- Przykład:
- **Art. 217. [Zatrzymanie rzeczy, wezwanie do wydania, odebranie, zatwierdzenie]**
- **§ 1.** Rzeczy mogące stanowić dowód w sprawie lub podlegające zajęciu w celu zabezpieczenia kar majątkowych, środków karnych o charakterze majątkowym, przepadku, środków kompensacyjnych albo roszczeń o naprawienie szkody należy wydać na żądanie sądu lub prokuratora, a w wypadkach niecierpiących zwłoki - także na żądanie Policji lub innego uprawnionego organu.
- **§ 2.** Osobę mającą rzecz podlegającą wydaniu wzywa się do wydania jej dobrowolnie.
- **§ 3.** W razie zatrzymania rzeczy stosuje się odpowiednio przepis art. 228. Protokołu można nie sporządzać, jeżeli rzecz załącza się do akt sprawy.
- **§ 4.** Jeżeli wydania żąda Policja albo inny uprawniony organ działający we własnym zakresie, osoba, która rzecz wyda, ma prawo **niezwłocznie złożyć wniosek o sporządzenie i doręczenie jej postanowienia sądu lub prokuratora o zatwierdzeniu zatrzymania, o czym należy ją pouczyć. Doręczenie powinno nastąpić w terminie 14 dni** od zatrzymania rzeczy.

SPOCZYWANIE BIEGU TERMINU

ZASADY OBLICZANIA TERMINÓW

- **Art. 123. [Zasady obliczania terminu]**
- **§ 1.** Do biegu terminu nie wlicza się dnia, od którego liczy się dany termin.
- **§ 2.** Jeżeli termin jest oznaczony w tygodniach, miesiącach lub latach, koniec terminu przypada na ten dzień tygodnia lub miesiąca, który odpowiada początkowi terminu; jeżeli w danym miesiącu nie ma takiego dnia, koniec terminu przypada na ostatni dzień tego miesiąca.
- **§ 3.** Jeżeli koniec terminu przypada na dzień uznany przez [ustawę](#) za dzień wolny od pracy, czynność można wykonać następnego dnia.

•

ZASADY OBLICZANIA TERMINÓW

**Czas trwania
środków
przymusu –
art. 127b
k.p.k.**

Rok – 365 dni

Tydzień – 7 dni

Miesiąc – 30
dni

ZASADY OBLICZANIA TERMINÓW

Dzień trwania środka
przymusu skutkującego
pozbawieniem wolności

24 godziny

Od chwili
rzeczywistego
pozbawienia wolności
(zatrzymania, ujęcia)

ZACHOWANIE TERMINU

- **Art. 124. [Nadanie pisma przed terminem]**
- Termin jest zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo zostało nadane w placówce podmiotu zajmującego się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej, w polskim urzędzie konsularnym lub złożone przez żołnierza, z wyjątkiem żołnierza pełniącego terytorialną służbę wojskową dyspozycyjnie, w dowództwie jednostki wojskowej albo przez osobę pozbawioną wolności w administracji odpowiedniego zakładu, a przez członka załogi polskiego statku morskiego - kapitanowi statku.
- → nie liczy się data wpływu pisma do organu, ale „data stempla pocztowego”

ZADANIA

- 1) termin 1 roku od 29 lutego 2016 r. - ?
- 2) termin 14 dni od dnia 5 marca 2019 r. - ?
- 3) termin miesięczny od dnia 7 marca 2019 r. – ?
- 4) termin 30 dni od dnia 7 marca 2019 r. - ?
- 4) termin 1 dnia od 10 marca 2019 r. - ?
- 5) termin roku od dnia 5 marca 2019 r. - ?

DOREĘCZENIA

Art. 128 – 142 k.p.k.

ZASADY OGÓLNE DORĘCZEŃ W POSTĘPOWANIU KARNYM

- **Art. 128. [Forma doręczanych pism]**
- **§ 1.** Orzeczenia i zarządzenia doręcza się w **uwierzytelnionych odpisach**, jeżeli ustawa nakazuje ich doręczenie.
- **§ 2.** Wszelkie pisma przeznaczone dla uczestników postępowania **doręcza się w taki sposób, by treść ich nie była udostępniona osobom niepowołanym.**

WEZWANIA I ZAWIADOMIENIA

- **Art. 129. [Treść wezwania lub zawiadomienia]**
- **§ 1.** W wezwaniu należy oznaczyć organ wysyłający oraz podać, w jakiej sprawie, w jakim charakterze, miejscu i czasie ma się stawić adresat **i czy jego stawiennictwo jest obowiązkowe**, a także uprzedzić o skutkach niestawiennictwa.
- **§ 2.** Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do zawiadomień.
- **§ 3.** Jeżeli od dnia doręczenia pisma biegnie termin wykonania czynności procesowej, należy pouczyć o tym adresata.

•

WEZWANIE A ZAWIADOMIENIE

WEZWANIE

- Wysyłane do osoby, która ma obowiązek uczestnictwa w danej czynności procesowej.
- - wezwanie świadka na rozprawę

ZAWIADOMIENIE

- Wysyłane do osoby, która jest uprawniona do uczestnictwa w danej czynności procesowej.
- - zawiadomienie oskarżonego, którego obecność nie jest obowiązkowa o terminie rozprawy

ORGANY DORĘCZAJĄCE

- Operator pocztowy,
- Pracownik organu wysyłającego,
- Organ dokonujący czynności procesowej – w toku tej czynności (np. sąd na Sali rozpraw),
- Policja - w razie niezbędnej konieczności

(art. 131 par. 1 k.p.k.)

- Jeżeli w sprawie ustalono tylu pokrzywdzonych, że ich indywidualne zawiadomienie o przysługujących im uprawnieniach spowodowałoby poważne utrudnienie w prowadzeniu postępowania, zawiadamia się ich poprzez ogłoszenie w prasie, radiu, telewizji lub na stronie internetowej sądu albo prokuratury.
- (art. 131 par. 2 k.p.k.)

SPOSOBY DORĘCZEŃ

DORĘCZENIE OSOBISTE

- 1. Pismo doręcza się adresatowi osobiście,
- 2. W razie nieobecności pozostawia się je dorosłemu domownikowi,
- 3. W razie nieobecności domownika - administracji domu, dozorczy, sołtysowi – **jeśli podejmą się przekazania pisma adresatowi**

DORĘCZENIE ZASTĘPCZE

- Art. 133 k.p.k.
- 1. Pozostawienie pisma w placówce poczty z jednokrotnym awizem (7 dni),
- 2. Ponowne pozostawienie w placówce poczty w drugim awizem (7 dni),
- 3. Po dwukrotnym awizowaniu, **pismo uznaje się za doręczone** (art. 133 par. 2 *in fine* k.p.k.) – fikcja doręczenia - **domniemanie prawne**

DORĘCZENIE POŚREDNIE

- **Art. 134. [Doręczenie pośrednie]**
- **§ 1.** Pisma adresowane do żołnierzy oraz funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Ochrony Państwa, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej można doręczyć adresatom za pośrednictwem ich przełożonych, przy czym wezwania przeznaczone dla żołnierzy pełniących zasadniczą służbę wojskową przesyła się do dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę, w celu doręczenia i zarządzenia stawienia się stosownie do wezwania.
- **§ 2.** Osobom pozbawionym wolności doręcza się pismo za pośrednictwem administracji odpowiedniego zakładu.
- **§ 3.** Pismo przeznaczone dla adresata niebędącego osobą fizyczną albo dla obrońcy lub pełnomocnika doręcza się w
biurze adresata osobie tam zatrudnionej.

ZAWIADOMIENIE PROKURATORA

- Prokuratora zawiadamia się „wokandą” (art. 135 k.p.k.)
- **Wokanda** – wykaz spraw, które mają być w danym dniu rozpoznane (na rozprawach i na posiedzeniach). Skuteczne doręczenie wokandy jest równoznaczne z prawidłowym zawiadomieniem prokuratora.

ODMOWA PRZYJĘCIA PISMA

- **Art. 136. [Odmowa przyjęcia pisma, odmowa pokwitowania]**
- § 1. W razie odmowy przyjęcia pisma lub odmowy albo niemożności pokwitowania odbioru przez adresata, doręczający sporządza na zwrotnym pokwitowaniu odpowiednią wzmiankę; wówczas doręczenie uważa się za dokonane.
- § 2. Pismo nie przyjęte przez adresata zwraca się organowi wysyłającemu.

WEZWANIA I ZAWIADOMIENIA W WYPADKACH NIECIERPIĄCYCH ZWŁOKI

- **Art. 137. [Wezwanie w wypadkach niecierpiących zwłoki]**
- W wypadkach niecierpiących zwłoki można wzywać lub zawiadamiać osoby telefonicznie albo w inny sposób stosownie do okoliczności, pozostawiając w aktach odpis nadanego komunikatu z podpisem osoby nadającej.

•

WEZWANIA I ZAWIADOMIENIA W WYPADKACH NIECIERPIĄCYCH ZWŁOKI

- **Sam fakt, że przedmiotem posiedzenia jest kwestia tymczasowego aresztowania, nie daje jeszcze co do zasady podstaw do uznania, że zachodzi wypadek niecierpiący zwłoki, o jakim mowa w art. 137 § 1 k.p.k.** Należy bowiem wziąć pod uwagę, kiedy powstała konieczność wyznaczenia posiedzenia i rozstrzygnięcia kwestii stosowania tego środka zapobiegawczego, a także jakie terminy ustawowe przewidziane są na dokonanie tych czynności (zob. m.in. art. 248 § 2 k.p.k., art. 252 § 3 k.p.k.). (...) odpowiednie czynności powinny zostać podjęte z odpowiednim wyprzedzeniem, aby zagwarantować stronom możliwość nie tylko udziału w tym posiedzeniu, ale również odpowiedniego się do niego przygotowania.

WEZWANIA I ZAWIADOMIENIA W WYPADKACH NIECIERPIĄCYCH ZWŁOKI

- I AKz 388/I 7, Dopuszczalność wezwania w trybie art. 137 § 1 k.p.k. na posiedzenie w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania.
- Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku LEX nr 2566609 -
postanowienie z dnia 28 czerwca 2017 r.

DORĘCZANIE PISM REPREZENTANTOM STRON

- **Art. 140. [Obowiązek doręczeń reprezentantom stron]**
- Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, orzeczenia, zarządzenia, zawiadomienia i odpisy, które ustawa nakazuje doręczać stronom, doręcza się również obrońcom, pełnomocnikom i ustawowym przedstawicielom.
- *W myśl zasady określonej w art. 140 k.p.k., orzeczenia, które ustawa nakazuje doręczać stronom, doręcza się również ich obrońcom i pełnomocnikom. Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych stanowiskiem, przyjmuje się w postępowaniu karnym, że w sytuacji doręczenia oskarżonemu i jego obrońcy w różnych terminach orzeczeń podlegających zaskarżeniu, termin do wniesienia środka zaskarżenia należy liczyć od daty późniejszego z dokonanych doręczeń, a nie dla każdego oddzielnie.*
- **VI KZ 3/17, Termin do wniesienia środka zaskarżenia w sytuacji doręczenia oskarżonemu i jego obrońcy w różnych terminach orzeczeń podlegających zaskarżeniu. - Postanowienie Sądu Najwyższego LEX nr 2273877 - postanowienie z dnia 21 kwietnia 2017 r.**

ŹRÓDŁA:

- S. Waltoś, P. Hofmański (red.), *Proces Karny. Zarys systemu*, Warszawa 2018 r.,
- J. Skorupka (red.), *Proces Karny*, Warszawa 2017,
- J. Skorupka (red.), *Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz*, legalis 2017,
- K. Dudka (red.), *Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz*, lex/el. 2018,
- T. Grzegorzczuk, *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Artykuły 1-467. Komentarz, komentarz do działu IV*, lex/el. 2014
-